

Ne bom politično trobilo nekega kuratorja

BISERKA KARNEŽA CERJAK foto: **PRIMOŽ LAVRE**
biserka.karneza.cerjak@reporter.si

Od začetka decembra do sredine januarja smo si v Slovenskem etnološkem muzeju lahko ogledali več razstav, ki jih je povezovalo skupno ime Migracije. Med njimi je bil tudi projekt Čakajoči, ki so ga leta 2010, ob počastitvi 60. obletnice Schumanove deklaracije o združenih Evropi, ustvarili Katja Bogataj, Polona Černe, Pavel Ekrias, Neža Jurman, Ana Kerin, Miha Makovec, Barbara Pintar in Lan Seušek (tedaj vsi študentje 4. letnika ljubljanske Akademije za likovno umetnost in oblikovanje) pod mentorstvom prof. Alena Ožbolta.

žnostih, o uničenju figur, avkciji, posvojitvi ...»

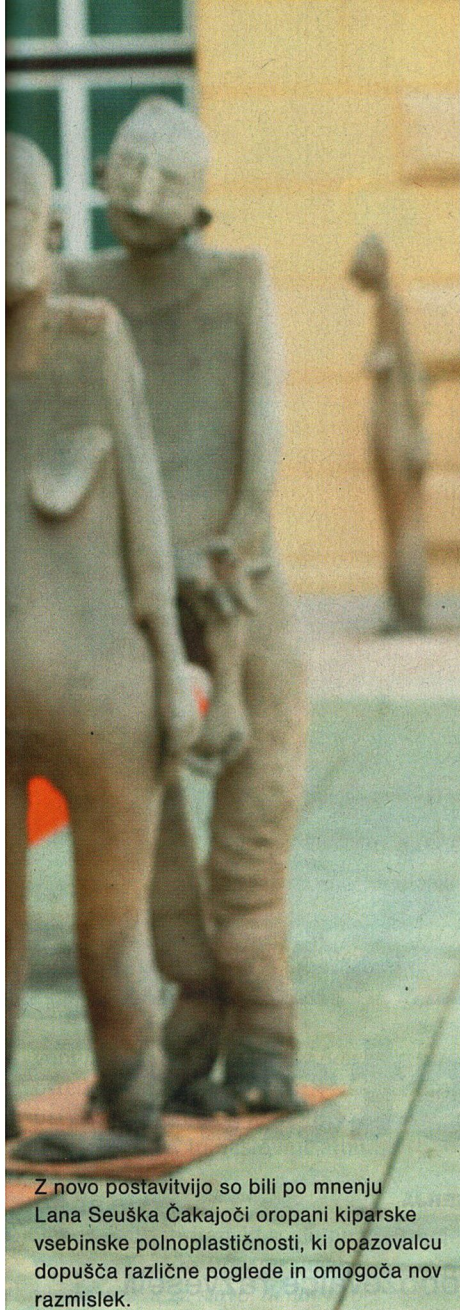
Na koncu je obveljala posvojitve figur. Njihov posvojitelj Tomaž Drnovšek jim je streho nad glavo zagotovil v Muzeju premoderne umetnosti v spodnjem Hotiču pri Litiji. Od tod so se decembra lani za mesec in pol vrnile v Ljubljano, kjer so bile razstavljene v Slovenskem etnografskem muzeju. Lepo. Vendar ... Na žalost je tokratno postavitvev mogoče razumeti kot grob poseg v avtorsko delo. Pred postavitvijo namreč avtorjev, vsaj Lana Seuška ne, sploh niso vprašali, ali se strinjajo s postavitvijo razstave v spremenjenem kontekstu.

»Pred figure so postavili bodečo žico, s tem pa delu zožili pomen. Zame osebno so Čakajoči predstavljali slehernika, predstavljali so tako apatijo tistega, ki čaka, kot apatijo do čakajočih. Z novo postavitvijo so bili Čakajoči po mojem oropani kiparske vsebin-

Dejstvo, da galerijski sistem ni pripravljen na nobeno tveganje in da se hkrati ne priznava nobena ustvarjalnost zunaj galerijskega sistema, vodi v stagnacijo in ohranjanje že doseženega, kar pa dolgoročno pomeni propad.«

Morda najhujše pa je to, da se domala noben kurator ne ukvarja več z likovnimi vprašanji. »Namesto teh imajo glavno vlogo vprašanja politične propagande. Dela likovnikov, ki se ukvarjajo z večnimi temami, ki napolnjujejo opazovalca, je mogoče tu in tam videti na periferiji, ki pa medijsko spet ni zajeta. Ko sem kolegici slikarki stisnil roko in ji čestital za res dobro razstavo, mi je z grenkim nasmehom odgovorila: 'Ne vem, če to ljudi zanima, preveč sem osebna.' Jaz pa si želim ravno to, biti oseben.

V galerijskem sistemu, ki deluje po principu produkcije, je 'biti oseben' kajpada hiba. Storilnostno nisi konkurenčen, tvoji izdelki ne zajemajo 'zanimive teme'. Za umetnost, pri

Z novo postavitvijo so bili po mnenju Lana Seuška Čakajoči oropani kiparske vsebinske polnoplastičnosti, ki opazovalcu dopušča različne poglede in omogoča nov razmislek.

Eden od soavtorjev, Lana Seušek, se nastanka projekta Čakajoči spominja takole: »Leto je bilo razglašeno za evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti in ob tej priložnosti so naš letnik prosili, naj pripravi razstavo v Hiši Evropske unije. Ustvarjalni proces je bil naporen. Še preden so se začele neskončne ure šivanja, polnjenja in postavljanja figur, smo morali ob vsej različnosti naših svetovnih nazorov najti skupno govorico. Skoraj mesec dni je trajalo, da smo se poenotili glede naslova Čakajoči. Takrat se sploh še nismo zavedali, kaj nas čaka.«

Maja 2010 je bila razstava postavljena. V predverju Hiše Evropske unije in na Bregu pred njo se je vila dolga vrsta jutovinastih figur. »Ponosni smo bili, da se nam je uspelo poenotiti, poiskati skupno podstat,« se spominja Seušek. »A po izteku razstave se je pojavil nov problem, o katerem, vsaj na glas, dotlej nismo razmišljali. Kam s to množico figur? Nekaj časa so nas reševale razstave, ko smo figure selili z ene lokacije na drugo. A večno to ni moglo trajati, zato smo se pogovarjali o različnih mo-

ske polnoplastičnosti, ki dopušča različne poglede in omogoča nov razmislek.«

Seušek je kritičen do vedno pogostejše prakse, da si kuratorji jemljejo pravico določati temo ali pa skupni naslov razstave, za katero potem umetniki prispevajo svoja dela. V zameno za to pripravljenost pridejo v katalog in imajo evidentirano razstavo. »Kuratorji tudi odločajo, kaj spada in kaj ne na razstavo. S tem imajo dvojni, daleč premočan vpliv na kulturo. So tisti, ki odločajo, katera umetnost bo videna in katera ne, s tem pa tudi, katera umetnost bo posledično financirana in katera ne,« ugotavlja Seušek. In dodaja: »Upira se mi, da bi bil politično trobilo nekega kuratorja.« Tudi sicer velja nepisano pravilo, da lahko v galerijah razstavljajo le avtorji, ki so za to vnaprej določeni. »Če želiš razstavljati v kateri od galerij, se moraš vnaprej prijaviti in predstaviti koncept, kaj nameravaš razstavljati. Tukaj pa spet nastane problem, saj se ustvarjalni procesi med seboj razlikujejo. Če galerijski sistem išče zgolj vnaprej predvideno in predstavljivo umetnost, bo to tudi dobil.

kateri si oseben, ne moreš kar sestri za laptop in kuratorju napisati, skiparil bom občutja, ki jih doživljam v odnosih z bližnjim in ki jih čutim v javnem prostoru. Taka dela nastajajo več let, včasih je potrebno celo, da kako leto 'odležijo'. Umetniki, ki z varne distance preigravajo dnevnopolitične teme, so zato v velikanski prednosti. In če upoštevamo še dejstvo, da sta danes favorizirana medija fotografija in video, kar se je potrdilo z absurdom, ko je kurator na 28. grafični bienale uvrstil video, dobimo rezultat, podoben oglaševanju. Stvari se ponavljajo in so namenjene le enemu – v ljudeh še bolj zasidrat žele zasidrano in okostenelo mišljenje.

Kako močan je po drugi strani odpor proti nezazelenim temam, kaže dogajanje ob razstavi O čem razmišljaš, Antigona?, ki je bila medijsko opažena zgolj v Reporterju in Ognjišču, čeprav je bila tako po vsebinski kot tudi po postavitveni plati ena boljših domačih razstav. O močno promoviranih razstavah, ki so skladne s političnim prepričanjem urednikov osrednjih medijev, pa ne bom govoril, ker mislim, da zanje ni treba delati dodatne publicitete. ■